

- » Prognostisering – mer än dataanalys
- » Sprider kunskap om det cirkulära
- » Byter handelsflöden mot värdföden
- » **Krönika:** Logistik kan driva samhällsförändring!

PROGNOSTISERING – MER ÄN DATAANALYS

Att göra prognoser är en del i planeringsarbetet, den andra delen som är betydligt svårare, handlar om att övertyga organisationen om dess värde:

– En bra prognos har inget värde om ingen följer den, konstaterar Rob van Stratum på Supply Chain Education, Plans motsvarighet i Tjeckien och Slovakien.

I vår återvänder han till Stockholm för att ge sin uppskattade kurs **Forecasting & Demand Planning** i Plans regi för tredje gången.

Försörjning blir ett alltmer komplext område att verka inom: Att hantera allt från geopolitiska förändringar, cyberattacker och krig, till epidemier, naturkatastrofer och extremväder är snarare regel än undantag. I takt med att försörjningskedjan blir mer komplex växer också behovet av välgrundade prognoser.

Det spelar ingen roll hur bra prognoser du kan göra om du inte kan få resten av företaget att använda den.

– Behovet av prediktiv analys och efterfrågeplanering växer, utvecklingen inom området går snabbt och det finns stora möjligheter att göra väl underbyggda prognoser med rätt data, kompetens och verktyg, säger Rob van Stratum.

Stora kostnadsbesparingar möjliga

Han har utvecklat ett eget kursmaterial inom ämnet *Forecasting & Demand Planning*.

– Generellt lägger företag inte så mycket vikt vid prognostisering, men där finns det mycket pengar att spara. Man kan till exempel minska antalet missade ordrar, utan att öka sin lagring. Förmågan att förstå framtida efterfrågan, vilken osäkerhet den har och vilka faktorer som påverkar den är helt ovärderlig om man ska vara framgångsrik.

FOTO: PRIVAT

– Generellt lägger företag inte så mycket vikt vid prognostisering, men det finns mycket pengar att spara, säger Rob van Stratum.

Ett vanligt problem är att det är mer regel än undantag att företag arbetar i ”silos”, där produktion, inköp och försäljning jobbar efter varsin prognos. Därför räcker det inte att kunna göra bra prognoser.

– Det spelar ingen roll hur bra prognoser du kan göra om du inte kan få resten av företaget att tro på prognosen och använda den.

Ny chans i vår

Rob van Stratum har undervisat inom SCM i 30 år och driver sedan 2010 utbildningsföretaget Supply Chain Education – APICS partner för CPIM-certifiering i Tjeckien och Slovakien. Företaget är också certifieringsorgan för IBF – Institute of Business Forecasters och deras CPF-certifiering. F&DP-kursen gavs första gången i Plans regi 2021, under pandemin, online och för andra gången fysiskt i Stockholm i våras. Kursen har fått höga betyg av deltagarna vid båda tillfällena, och erbjuds nu i vår igen den 18–20 maj i Stockholm.

– Företagen förstår inte hur mycket data de redan har som skulle kunna användas på ett bättre sätt, och det är vad den här kursen egentligen handlar om, avslutar Rob van Stratum.

Namn: Rob van Stratum

Gör: Driver Supply Chain Education; SCM-utbildare och APICS-partner i Tjeckien och Slovakien

Aktuell: Plans kursledare för Forecasting & Demand Planning den 18–20 maj 2026 i Stockholm

Ålder: 73

Bor: I Eindhoven, Nederländerna

Fritid: Älskar att cykla, gärna långt! Annars gillar jag filmer och böcker

SPRIDER KUNSKAP OM DET CIRKULÄRA

– Jag har intervjuat flera företag där det cirkulära blivit en förutsättning för att kunna fortsätta, och då har logistiken en nyckelroll, konstaterar Leena Kossila, kursledare för de cirkulära inslagen i Plans kursutbud: Cirkulära materialflöden – grunderna och Cirkulär logistik.

Leena Kossila har varit engagerad i Plan sedan 1990-talet, i samband med att hon gick en CPIM-utbildning i Plans regi. I början av 2000-talet halkade hon in i regionkommittén för Plan Syd, och hoppade även på uppdraget som utbildare för Plans dåvarande grundkurs i SCM i södra Sverige: Den första av sex kurser i den dåvarande CPIM-certifieringen.

– Jag gav baskursen i tolv år när utbildningen kördes i Malmö. Senare, när jag själv ville lära

 Med cirkulära flöden kan man behålla värden som byggts upp i produkter.

mig om cirkulära materialflöden hittade jag knappt något konkret material, och på den vägen är det.

Hennes första bok "Cirkulära materialflöden i praktiken", gavs ut 2020, och 2021 kom uppföljaren "Cirkulär logistik". I samma veva utvecklade hon Plan-kurserna inom cirkularitet: Cirkulära materialflöden – grunderna och Cirkulär logistik. Kurserna ges digitalt eller

Fönsterglas behöver börja cirkulera: Glasråvaran sand är en ändlig resurs och utan råvara – ingen business.

FOTO: PRIVAT

– Det cirkulära har blivit en förutsättning för att kunna fortsätta för många företag, säger Leena Kossila.

som företagsinternt, och riktar sig till verk samma logistiker som vill hitta möjliga vägar mot mer cirkulära materialflöden. Grundkursen tar upp konkreta exempel från olika branscher där material cirkulerar i praktiken.

– Jag hör ofta hur ordet cirkularitet kopplas till hur man sopsorterar hemma. Men inte ens logistiker har alltid koll på varför och hur exempelvis förpackningar cirkulerar. Producenterande företag behöver ta sig an den här kunskapen om de ska fortsätta vara konkurrenskraftiga.

Hon tar planglas som exempel, en produkt som historiskt inte återvunnits i någon högre grad, men där råvaran sand är en ändlig resurs som tar slut om inget görs.

– Glasbranschen har insett det här och tittar på modeller för att cirkulera planglas. Det handlar om överlevnad: Utan råvara – ingen business, konstaterar hon.

Bästa vägen mot hållbarhet

Kursen Cirkulär logistik handlar om logistikrelaterade frågeställningar som följer med den cirkulära ekonomin – allt från uthyrningsmodeller till försörjnings- och produktionsstrategier, tillgänglighet och kundservice. "Examen" består i att presentera ett eget cirkulärt case, fiktivt eller verkligt.

– Kursdeltagarna får inblick i vilka faktorer som får cirkularitet att fungera, och kunskap, verktyg och idéer för att själva kunna hitta en cirkulär modell som fungerar i deras egen verksamhet.

De potentiella vinsterna med cirkularitet är stora, påpekar Leena Kossila.

– Cirkulära materialflöden är den bästa vägen mot hållbarhet: livscykelanalyser visar att det är uttag av råvaror liksom produktion som kräver mest resurser. Med cirkulära flöden kan man behålla värden som byggts upp i produkter, ofta är det även ekonomiskt lönsamt.

Plan är kompetensnätverket för alla som arbetar med logistik, supply chain och lean. Besök oss på www.plan.se Telefon: 08-24 12 90. E-post: info@plan.se

BYTER HANDELSFLÖDEN MOT VÅRDFLÖDEN

I augusti blev Plan-profilen Johanna Linder in i en nyinrättad roll på VGR, med strategiskt ansvar för regionens tre lager i Göteborg och Skövde. "Det handlar om att regionen vill arbeta mer strategiskt med logistiken. Allt är en del i att öka beredskapen i vården, säger hon.

Johanna Linder har växlat mellan handels- och vårdlogistik under sin yrkeskarriär, med flera operativa chefsroller inom MSF (Läkare utan Gränser), rollen som logistikchef på Bagaren & Kocken och konsultroller på Proflow och senast Sweco i bagaget. I somras valde hon att lämna konsultlivet för den nyinrättade tjänsten som avdelningschef lager för lager & distributionsenheten på Försörjningsförvaltningen på Västra Götalandsregionen, VGR.

– Jag har långtat tillbaka till sjukvårdslogistiken, inte minst för att det är en samhällskritisk och bärande funktion och jag är en värderingsdriven person. Jag återvänder även till en ledarroll, hittills har det varit jätteroligt men också utmanande.

Tjänsten är nyinrättad och innebär ett övergripande, strategiskt ansvar för VGRs tre lager-siter i Göteborg och Skövde, med sammanlagt 20 000 kvm lageryta och 120 anställda.

– Vi jobbar dels med B2B-flöden där vi från vårt huvudlager i Sisjön förser alla VGRs sjukhus och vårdenheter med förbrukningsmaterial – allt utom läkemedel. Vid lagret i Skövde levererar vi material till hemvården, så

FOTO: PROFLOW

Johanna Linder, kommunikationsansvarig i Plan, har ett nytt strategiskt logistikuppdrag i VGR.

där är det mer likt en e-handlares B2C-flöden, konstaterar hon.

Precis som andra regioner så tar VGR in alltmer av logistiken i egen regi. Fokus ligger på att öka beredskapen och säkra försörjningen till sjukvården.

– Min roll adderar en ny nivå av strategisk kompetens, där man går från att drifta till att arbeta mer strategiskt med lagerverksamheten.

Johanna Linder sitter i styrelsen för Plan har bidragit stort till föreningens verksamhet de senaste åren, inte minst kommunikationen.

– Plan är en fantastisk förening men vi behöver bli ännu fler som vill vara med och bidra i nätverket.

Att engagera sig i Plan är givande men också krävande, konstaterar hon:

– Det ger otroligt mycket men tar också tid. För mig har det byggt på att mina arbetsgivare sett värdet i att jag är engagerad i ett nätverk, och att jag fått lägga en del av min arbetstid på Plan. Det fungerar olika bra i olika yrkesroller, jag är glad över att jag kunnat engagera mig.

PLAN KALENDARIUM

» **Webinar: State of Supply Chain 2025**
11 november, online

Kommande kursstarter:

» **Lagerstyrning**
28–29 oktober, Göteborg

» **Produktionslogistik med Jan Olhager**
4–5/11 + 25–26/11 i Stockholm

» **Cirkulär logistik**
11+18 november, online

» **Demand Driven Planner (DDP)**
18–19 november, Stockholm

» **CPIM 8.0**
11–13 + 25–27 november, Göteborg

» **Leanspelet – handledarutbildning**
4 december, Stockholm

» **Lean i praktiken**
9–11 december, Stockholm

SAVE THE DATE:

» **Plan-konferensen 2026**
21–22 april, Göteborg

» **Forecasting & Demand Planning (F&DP)**
18–20 maj 2026, Stockholm

LOGISTIK KAN DRIVA SAMHÄLLSFÖRÄNDRING!

”VAD JOBBAR DU MED?” frågar den lilla flickan där vi står vid fotbollsplanen och huttrande ser barnen kämpa för att få bollen i mål. ”Med logistik”, svarar jag. Hon vänder sig om och hennes bruna ögon tittar undrande in i mina. ”Det handlar om att se till att det vi behöver finns när vi behöver det. Maten du äter, kläderna du har på dig, dina leksaker, värme till huset, el till din Ipad.”

”Logistik är viktigt”, konstaterar hon och återgår till matchen.

Jag ler för mig själv. Hennes ord träffar något i mig. För även om jag brinner för mitt arbete undrar jag ibland om det verkligen gör skillnad.

Min egen resa in i logistikens värld började för tjugofem år sedan när jag gjorde värnplikten på Lv6 i Halmstad. Som stab- och trossplutonchef fick jag lära mig betydelsen av god logistik för att lyckas försörja stridande plutoner med mat, vatten och drivmedel samt stötta ledningen med kommunikationsutrustning.

Som student på Chalmers förstod jag relevansen av logistik för företags konkurrenskraft, och under min doktorandtid fördjupade jag mig i produktionsplanering och insåg styrkan i samordning och informationsdelning i globala försörjningskedjor.

Men det var först i arbetslivet som forskare inom hållbar logistik och fossilfria godstransporter som jag verkligen började förstå att logistik inte bara får samhällen att fungera. Logistik kan också driva samhällsförändring. Ett exempel är logistikens roll i övergången till en cirkulär ekonomi. Cirkulära produkter och material har ofta ett lågt värde och konkurrerar med jungfruliga material och nyttillverkade produkter. Därför måste logistiklösningarna vara kostnadseffektiva och hållbara. Logistik blir därmed ett medel för att möjliggöra omställningen.

Logistik får inte bara samhällen att fungera. Logistik kan också driva samhällsförändring.

På senare tid har logistikens roll för samhällets resiliens hamnat i fokus. Pandemin blottade sårbarheter i våra försörjningskedjor och Rysslands krig i Ukraina visade hur snabbt kritisk transportinfrastruktur kan bli mål för attacker. För att bygga upp motståndskraft och beredskap på samhällsnivå är vi beroende av den flexibilitet, kapacitet och de resurser som finns hos aktörer som är involverade i logistik, det vill säga varuägare (industri- och handelsföretag), transport- och logistikföretag och infrastrukturhållare.

I en värld som står inför klimatförändringar, konflikter och resursbrist är det lätt att tappa hoppet. Därför tror jag att det är viktigt att vi som jobbar med logistik påminner oss om att logistik inte endast handlar om att förse civilsamhället och försvaret med resurser, eller om företags konkurrenskraft och samhällsekonomin. Logistik kan också stödja en

FOTO: LINDHOLMEN SCIENCE PARK

Linea Kjellsdotter Ivert är forskningsledare vid enheten för Trafikanalys och logistik på VTI och sitter i programledningen för Triple F. Hon är också styrelsemedlem i Plan.

effektivare resursanvändning, innovation och internationellt samarbete. På så sätt kan logistik bidra till en hållbar och förhoppningsvis mer fredlig värld. Den lilla flickans ord ekar fortfarande i mig. Logistik är viktigt. Det är upp till oss att visa hur.

Linea Kjellsdotter Ivert

Planetern produceras av Dagens Logistik på uppdrag av Logistikföreningen Plan.

Redaktör: Hilda Hultén
hilda.hulten@dagenslogistik.se, www.dagenslogistik.se

Grafisk form: Michael Wall
info@michaelwall.se, www.michaelwall.se